

CATALUNYA NORD

joan-daniel bezsonoff

La frontera de les mentalitats | Josep Sebastià Pons, el poeta d'Illa, va afirmar un dia que una frontera del gust i de l'educació separava el Rosselló de la resta de Catalunya. Malgrat la desaparició física de la frontera, una gran ignorància recíproca encara ens divideix. No sé si algun estudiós s'ha dedicat a catalogar els personatges nord-catalans que apareixen als clàssics catalans. A l'hora d'escriure aquestes ratlles, recordi unes quantes obres que vaig llegir durant el meu servei militar. *La febre d'or*, de Narcís Oller; *Jo, memòries d'un metge filòsof*, de Prudenci Bertrana, i *El cafè de la Marina*, de Josep Maria de Sagarra. A *La febre d'or*, apareix la Blanca (té un nom català, almenys) que parla un català barceloní perfecte amb uns quants gal·licismes si recordi bé. A l'adaptació cinematogràfica de XX no se'ls va acudir res de millor que confiar el paper a

una francesa. D'ençà dels anys 1960, molts rossellonesos parlen català amb una cantarella francesa més o menys marcada, però us puc assegurar que no devia ser el cas al segle XIX, quan recordi el català dels meus avis nascuts el 1910 i 1915. Si poguéssiu sentir la Berta Faliu, una veïna de Pontellà que té 103 anys, us pensàrieu que és de l'Empordà o de la Garrotxa. A *Jo, memòries d'un metge filòsof*, el personatge de *monsieur Vidal* parla un català molt deficient, amb expressions franceses que no he sentit mai aquí. En una escena agitada, el senyor Vidal diu al narrador: «*Tu-eu-lo!*». En català del Rosselló diem «matar», com tots els catalans. Aquest verb «*tuar*» és occità. El meu amic Henri, natural de Fabrezà, població de les Corberes, em diu sovint: «*Si fas aquò, te tui!*». Molts catalans del Principat que han viatjat per les terres occitanes confonen la nostra variant septentrional amb la llengua d'oc, bessona de la nostra.

Malgrat uns petits errors, els personatges del *Cafè de la Marina* de Sagarra sí que empenen un català de Banyuls homologable. Hauríeu pogut citar el cas del pastor a *Solitud* de Víctor Català, però la novel·lista es va inventar un dialecte a part, que conté, això sí, alguns elements nostrats.

L'ALT EMPORDÀ

joan ferrerós

Un web impertinent | El cinisme polític i social de l'anomenada Unió Europea. No pas perquè ens recita el manual quan els seus capítols —algun lector de Jaume Cabré— són inquirits sobre l'afer català. Hi pensava quan una web francesa ha promocionat, amb el nom de la Jonquera, cases de barrets transfrontereres encara que paguin la contribució a Agullana, Capmany o a Llers. Algú, còpidament, pot demanar-se: si quan es tracta de calés l'esmentada Unió fa formar en Rajoy o els grecs, com és que no fabrica una llei sobre el sexe mercenari per a tots els estats associats? I d'aquesta manera a l'Alemanya de tocar França i a l'Espanya de tocar ídem no podrien oferir-se excursions amb tarifa plana de noies i beguda. I la Jonquera no sortiria a les cançons —*À la mosquée le vendredi / à la Jonquera le samedi...*— que escolten els que consideren el *paese* de Bosch

de la Trinxeria l'extraradi de la pàtria de Frederic Mistral.

El llibre de Joan Armangué | L'alcalde estat de Figueres ha publicat un llibre d'aproximacions i reflexions sobre 40 empordanesos. Com va dir l'autor mateix a la presentació que se'n féu a Figueres, es tracta d'un aplec de material

reciclat: parlaments, discursos, escrits, notes... que l'alcalde, quan ho era, havia redactat en moments diversos. Aquests papers, ordenats i enriquits amb més dades, cobreixen del segle XIX fins avui. «Busco el despertar de la consciència empordanesa», ha declarat el meu col·lega de batxillerat, «puix que l'Empordà ha generat personatges amb gran influ-

>> Joan Arderius amb el seu fill Antoni en el seu laboratori de Figueres.

COL·LECCIÓ FAMILIAR

ència al país i en alguns casos al món». Déu n'hi do, és atrevit l'amic Joan si tenim en compte el caràcter empordanès, que és poc caràcter (habitent el lloc més fàcil per fer amics, de tan oberts que som), i és canviant, adaptable, convenient (Dalí va projectar-lo *urbi et orbi*). Recomanable llibre, en què surt l'olímpic Joel González, el científic Abdellatif el Marrouni i el músic Pep Ventura. Parlant de música, només s'hi troba a faltar Mónica Naranjo qui, des del decés del geni, és el figuerenc viu de més projecció que tenim. I una anècdota: el benvolgut Joan Domènech, quan era alcalde de Lloret, va trobar al cementiri els ossos del figuerenc i alcalde vuitcentista Joan Arderius, els va posar dins d'un sac, els acomodà al maleter del seu cotxe i els portà al seu col·lega figuerenc.

Cadastre figuerenc | «Han de fer calés...», sentència la gent quan un municipal posa multa perquè la roda trepitja un pam el pas de zebra, o quan veu que li han apujat l'IBI. Ara l'Estat ha revisat el cadastre de Figueres i l'impacte ha estat important: de 7.500 immobles, 2.000 —una quinta part de figuerencs— han vist multiplicat l'IBI del seu pis o de la seva botiga. L'Ajuntament, que s'ha espolsat la responsabilitat —el *poli* dolent és Montoro, diuen—, enguany ingressarà 1,4 milions d'euros més en l'ofici de *poli* bo. I inevitable el sistema de revisió cadastral: es basa en l'efecte que fan als funcionaris les fotografies aèries i d'altres fetes des del carrer. Gran precisió la que permet la tècnica del *ojo de buen cubero*, que diuen baixant a la dreta.

EL BAIX EMPORDÀ

puri abarca

La «batalla» per les Formigues | El Tribunal Suprem ha dit prou. La sobirania sobre les illes Formigues, situades davant la punta de Canet i el cap de Planes, pertany tant al municipi de Palamós com al de Palafrugell. L'Ajun-

CRISTINA

>> **Illes Formigues.**

tament de Palamós havia interposat un recurs contra la decisió de la Generalitat del 2009 de repartir la sobirania sobre les illes entre els dos municipis. Segons els palamosins, diversos documents antics demostren que les illes es troben plenament en territori seu. El Suprem, però, no hi ha estat d'acord i basa la seva decisió en una concòrdia del 1717 sobre la divisió de termes entre Palamós i Palafrugell. Tancat aquest capítol, ara cal definir d'una vegada per totes el destí de l'indret, testimoni d'esdeveniments com la batalla naval de les Formigues, lliurada el 1285 entre les tropes de l'almirall català Roger de Llúria i el francès Felip III. Reserva marina o pesquera? Protecció total o parcial? Sense una protecció adequada, tant li farà qui les governi.

Fil a l'agulla per recuperar la Pletera | Els responsables del projecte *Life Pletera*, una zona mig urbanitzada entre els Griells i la llacuna de Fra Ramon, a la costa de l'Estartit, posaran fil a l'agulla passat l'estiu per desmuntar els trams de passeig marítim construïts i retornar a aquest espai, format per llacunes costaneres d'alt valor ecològic, el seu estat original. Les obres a la urbanització de la Pletera van començar el 1986 i van suposar la desaparició dels aiguamolls existents. L'any 2002, però, es va declarar el terreny no urbanitzable i es va iniciar un llarg procés per a la seva recuperació. Un projecte

presentat el 2013 per l'Ajuntament i la Càtedra d'Ecosistemes Litorals Mediterranis de la Universitat de Girona (UdG) va ser aprovat pel programa europeu *Life*. Amb l'aportació europea i la d'altres administracions i institucions, s'hi invertiran 2,7 milions d'euros en tres anys. Un bon final per a un espai que, durant dècades, s'havia considerat perdut.

El «dia de la mascota» a Corçà | El poble de Corçà tornarà a ser la seu, aquest 7 de juny, de la Fira de la Mascota i Animal de Companyia, FIMAC. La primera edició de la fira es va fer el 2014, però potser no tots els interessats saben que la tradició en què es basa aquesta trobada ve de lluny. A Corçà, cada 23 d'abril i cada 29 de setembre se celebraren, des de mitjan segle xv fins a mitjan segle xx, fires de bestiar i d'eines agrícoles. Era un privilegi que el rei Alfons IV el Magnànim havia atorgat a la vila l'any 1442. Amb el pas del segle xx, les trobades van anar a menys, fins que van desaparèixer. El poble, però, ha recuperat ara en part la tradició, tot i que adaptada a les circumstàncies actuals, en què són nombroses les persones que donen valor a les mascotes i als animals de companyia. Exhibicions, concursos, tallers i conferències formaran part d'aquest dia tan especial, destinat a posar en alça el valor que els animals aporten en molts àmbits, com el terapèutic i l'artístic.